

- พระสุรชัยสุรชัย (หงษ์ตระกูล). (2554). *ทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนของพระสอน* ศีลธรรม : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ลักษณะทางพฤกษศาสตร์. (2557). *บ้านจอมยุทธ*. [ออนไลน์] ได้จาก : http://www.baanjommyut.com/library_2/extension-2/bamboo/03.html. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 20 กันยายน 2557].
- วรพร นันทจันทร์. (2556). *การส่งเสริมการปลูกต้นกระถินเทพาเพื่อการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชุมชนสำหรับ ประชาชนบ้านโคกก่อ ตำบลคันธารราษฎร์ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม* :มหาวิทยาลัย มหาสารคาม. วท.บ.สิ่งแวดล้อมศึกษา.
- สิริวรรณ ศรีพล. (2554). *การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุดี ไตรรงค์. (2555). *การพัฒนาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบโครงงานเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- สมุนทิพย์ บุญสมบัติ และคณะ. (2554). *ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา*.

การส่งเสริมการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชนบ้านแก้งใต้ ตำบลแก้ง อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม

วันเพ็ญ กันพล

วท.บ.(สิ่งแวดล้อมศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สมบัติ อัมระภา

อาจารย์ สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชนบ้านแก้งใต้และเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความรู้และทัศนคติต่อการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชนบ้านแก้งใต้ ตำบลแก้ง อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือชาวบ้านบ้านแก้งใต้ จำนวน 30 คน ได้มาจากการเลือกแบบสุ่มเจาะจงเข้าร่วมกิจกรรมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือ แผ่นพับ แบบทดสอบความรู้ และแบบวัดทัศนคติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือ (IOC) และสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน คือ paired t-test ผลการศึกษา พบว่าชาวบ้านบ้านแก้งใต้มีความรู้การปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรก่อนการส่งเสริมอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X}=11.16$) และหลังการส่งเสริมชาวบ้านมีความรู้อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=18.53$) ส่วนทัศนคติก่อน การส่งเสริมชาวบ้านมีทัศนคติอยู่ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X}=1.35$) และหลังการส่งเสริมชาวบ้านมีทัศนคติ อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X}=2.73$) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผู้เข้ารับการส่งเสริมก่อนและหลัง การส่งเสริม พบว่า ชาวบ้านบ้านแก้งใต้มีความรู้

และทัศนคติหลังการส่งเสริมมากกว่าก่อนการส่งเสริม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่าการส่งเสริมการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชนมีผลทำให้ผู้เข้าร่วมการส่งเสริมมีความรู้และทัศนคติของชาวบ้านเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ : การส่งเสริม การปลูกสมุนไพร ฟ้าทะลายโจร ความรู้ ทัศนคติ

Abstract

This research aimed to study to promote and compare the knowledge and opinion to growing kariyat herbs in the community, Ban Keung Tai, Tambon Keung, Amphur Muang, Mahasarakham province. The sample were 30 people of Ban Keung Tai by volunteery. The Tools used in this research were manual flap, test of knowledge and opinion. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, and standard deviation, Index of Item objective congruence (IOC), and the statistical hypothesis testing used paired t-test. The study found that in Ban Keung Tai had knowledge before the promotion of low Level ($\bar{X}$ =11.16) and after the promotion the locals were high grade ($\bar{X}$ =18.53) while the before promotion opinion were disagree ($\bar{X}$ =1.35), and after the promotion, the villagers' opinion was agree ($\bar{X}$ =2.73). When comparing the mean score of those found that promotion public knowledge and opinion in Ban Keung Tai that before and after the promotion to promote more level of statistical significance .05. It showed the promotion of The promotion of growing kariyat herbs in the community.

Keywords: promotion, growing herbs, kariyat, knowledge, opinion.

บทนำ

ในสถานการณ์ปัจจุบันการพัฒนางานสมุนไพรและการแพทย์แผนไทย จัดเป็นนโยบายหลักระดับชาติที่ต้องจะต้องพัฒนาฟื้นฟูและผลักดันให้เห็นคุณค่าในการรักษาอาการบาดเจ็บป่วยอย่างจริงจังและจัดเป็นการแพทย์ทางเลือกที่ทรงคุณค่าในสังคมปัจจุบัน ดังนั้นจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 ได้มีการกำหนดให้มีการขยายขอบเขตความรับผิดชอบ โดยมุ่งศึกษาวิจัย พืชสมุนไพรจนสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในงานสาธารณสุขขั้นมูลฐาน และอุตสาหกรรมได้ และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 ได้มีการ

ตั้งเป้าหมายให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองใน ด้านสาธารณสุข รวมทั้งกำหนดให้สมุนไพรและยาไทย เข้าอยู่ในระบบสาธารณสุขแห่งชาติ (ศูนย์บริการวิชาการและส่งเสริม, 2555 : บทคัดย่อ) ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจที่ผันผวนของประเทศ และแรงกระตุ้นจากแนวความคิด การพึ่งตนเอง และแนวโน้มของกระแสความนิยมผลิตภัณฑ์ที่มาจากธรรมชาติ การตื่นตัวด้านการดูแลสุขภาพก่อนการเจ็บป่วยของประชาชนทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยได้เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ทำให้คนจำนวนไม่น้อยที่เจ็บป่วยได้หันมานิยมใช้ยาจากธรรมชาติหรือสมุนไพรทดแทนยาแผนตะวันตกที่มาจากสารสังเคราะห์ทางเคมี ซึ่งมีราคาแพง และมีฤทธิ์

ข้างเคียงสูงกว่ายาจากสมุนไพร ขณะเดียวกันการรักษาอาการเจ็บป่วยทางการแพทย์แผนปัจจุบัน มีมูลค่าในการรักษาสูงเกินความจำเป็นและไม่ได้ทำให้จำนวนผู้ป่วยลดน้อยลง โดยในแต่ละปีประเทศไทยต้องสูญเสียเงินตราต่างประเทศไปเป็นจำนวนมาก เพื่อนำเข้ามาจากต่างประเทศมาใช้ในระบบสาธารณสุข ทั้งในรูปของยาแผนปัจจุบัน (Phytopharmaceuticals) อาหารเสริมสุขภาพ (Dietary supplement) เครื่องสำอาง (Cosmeceuticals) ยาจากสมุนไพร (Herbal medicines) และเวชภัณฑ์ต่างๆ เป็นต้น (สมบัติ อัมระภา, 2553 : บทคัดย่อ)

ฟ้าทะลายโจร (*Andrographis paniculata* Wall ex Ness.) เป็นพืชล้มลุกมีลำต้นเป็นสี่เหลี่ยม ย่อยขนาดเล็กสีเขียว ด้านในสีม่วง โคนกลีบติดกัน ผลเป็นฝักเมื่อผลแก่จะมีสีน้ำตาล ภายในมีเมล็ด สีน้ำตาลอ่อนจำนวนมาก ฟ้าทะลายโจรมีสรรพคุณหลายประการ เช่น แก้ไข้ทั่วไป เช่น ไข้หวัด ไข้หวัดใหญ่ ระวังอาการอักเสบ ไอ เจ็บคอ คออักเสบ ต่อมทอนซิล หลอดลมอักเสบ ขับเสมหะ รักษาโรคผิวหนัง ฝี แก่ติดเชื้อ ที่ทำให้ปวดท้อง ท้องเสีย บิด และแก้กระเพาะลำไส้อักเสบ เป็นยาชมเจริญอาหาร มีฤทธิ์ระงับการติดเชื้อหรือระงับการเจริญเติบโตของเชื้อโรคได้ (ฟ้าทะลายโจร, 2553 : เว็บไซต์)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องฟ้าทะลายโจร พบว่า สารสกัดจากฟ้าทะลายโจรและสารสำคัญ มีฤทธิ์ในการลดความดันเลือดได้ดี และ AP3 จะเป็นสารที่ให้ฤทธิ์ดีที่สุดในการขยายหลอดเลือด และลดอัตราการเต้นของหัวใจ และยังสมารถนำการศึกษาในสัตว์ทดลองหรือในหลอดทดลอง พบว่า สารสกัดหรือ สารสำคัญของฟ้าทะลายโจรมีฤทธิ์ทางยาหลายประการ เช่น ฤทธิ์ลด

น้ำตาลในเลือด ฤทธิ์ต้านการอักเสบ ฤทธิ์กระตุ้นภูมิคุ้มกันและยับยั้งการเจริญของเซลล์มะเร็ง ฤทธิ์ป้องกันตับจากสารพิษหลายชนิด เช่น จากยาแก้ไ พาราเซตามอล หรือแอลกอฮอล์ (Visen et al, 1993, Singha et al, 2007) (สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์, 2552 : เว็บไซต์)

บ้านเก็งใต้ ตำบลเก็ง อำเภอมะนัง จังหวัดมหาสารคาม มีจำนวนประชาชนทั้งหมด 345 คน แบ่งเป็นเพศชาย 173 คน และเพศหญิง 172 คน ประชาชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมา คือ รับจ้างและค้าขายตามลำดับ ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม ดินร่วน ปนทราย พืชที่นิยมปลูกมากที่สุด คือ ข้าว โดยมีการทำนาปีละ 2 ครั้ง เนื่องจากมีแม่น้ำชีไหลผ่านหมู่บ้านและมีแหล่งเก็บน้ำของหมู่บ้าน 2 แห่ง ได้แก่ กุดค้อและกุดแดง ที่ใช้กักเก็บน้ำของชุมชนอยู่ในบริเวณสถาบันวิจัยลุ่มรุกขเวช มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะที่ชุมชนเข้ามาใช้ประโยชน์ ในการหาปลา เก็บเห็ด เก็บพืชผัก ที่เป็นอาหารและเก็บฟืน เป็นต้น ลักษณะภูมิอากาศโดยทั่วไปจะมี 3 ฤดู ได้แก่ 1) ฤดูหนาวอากาศจะไม่หนาวมาก 2) ฤดูฝนอยู่ในระดับปานกลางและ 3) ฤดูร้อนมีอากาศ ที่ร้อนมาก (แผนชุมชนบ้านเก็งใต้, 2556 : 2-10)

จากการสำรวจและสัมภาษณ์ ชุมชนบ้านเก็งใต้ ตำบลเก็ง อำเภอมะนัง จังหวัดมหาสารคาม ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำนา และในชุมชนบ้านเก็งใต้ ส่วนใหญ่ไม่มีการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจร ทำให้คน ในชุมชนไม่สนใจเกี่ยวกับเรื่องสมุนไพรเพื่อใช้รักษาอาการเจ็บไข้ในชุมชน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจทำการส่งเสริมการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชนบ้านเก็งใต้ ตำบลเก็ง อำเภอมะนัง จังหวัดมหาสารคาม โดยศึกษา

โดยการส่งเสริม เพื่อให้ชาวบ้านมีความรู้และความเข้าใจการปลูกสมุนไพรรักษาโรคและการนำไปใช้ประโยชน์โดยเฉพาะนำไปเป็นยารักษาอาการไข้เจ็บคอ และถ้าปลูกในปริมาณมากสามารถจำหน่ายเป็นวัตถุดิบ และสร้างรายได้ให้กลับชุมชนได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อการส่งเสริมการปลูกสมุนไพรรักษาโรคในชุมชนก่อนและหลังการส่งเสริมชาวบ้านบ้านแก้งใต้ ตำบลแก้ง อำเภอมะนัง จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความรู้และทัศนคติต่อการปลูกสมุนไพรรักษาโรคในชุมชนก่อนและหลังการส่งเสริม บ้านแก้งใต้ ตำบลแก้ง อำเภอมะนัง จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

ชาวบ้านที่เข้ารับการส่งเสริมการปลูกสมุนไพรรักษาโรค มีความรู้และทัศนคติหลังจากการส่งเสริมสูงกว่าก่อนส่งเสริม

ความสำคัญของการวิจัย

ชาวบ้านบ้านแก้งใต้ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกสมุนไพรรักษาโรคในชุมชน โดยการส่งเสริมการปลูกสมุนไพรรักษาโรคในชุมชน และจะช่วยให้ประชาชนบ้านแก้งใต้มีความรู้และทัศนคติต่อการปลูกสมุนไพรรักษาโรคในชุมชน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชุมชนบ้านแก้งใต้ นอกจากนี้พืชสมุนไพรยังมีประโยชน์ในการใช้ทำเป็นยารักษาโรค

ขอบเขตของการวิจัย

พื้นที่วิจัย

ชุมชนบ้านแก้งใต้ ตำบลแก้ง อำเภอมะนัง จังหวัดมหาสารคาม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ชาวบ้านบ้านแก้งใต้ ตำบลแก้ง อำเภอมะนัง จังหวัดมหาสารคาม มีจำนวน 345 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ชาวบ้านบ้านแก้งใต้ ตำบลแก้ง อำเภอมะนัง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 30 คน ได้มาจากการเลือกแบบสุ่ม (Volunteer Sampling) เข้าร่วมกิจกรรม

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การส่งเสริมการปลูกสมุนไพรรักษาโรคในชุมชนบ้านแก้งใต้ ตำบลแก้ง อำเภอมะนัง จังหวัดมหาสารคาม

ตัวแปรตาม ได้แก่

- 1) ความรู้เกี่ยวกับการปลูกสมุนไพรรักษาโรคในชุมชน
- 2) ทัศนคติต่อการปลูกสมุนไพรรักษาโรคในชุมชน

เนื้อหาสิ่งแวดล้อม

1. มารูจักสมุนไพรรักษาโรคกันเถอะ
2. การปลูกสมุนไพรรักษาโรค
3. สรรพคุณของพืชสมุนไพร
4. ประโยชน์ของสมุนไพรรักษาโรค

ระยะเวลาในการวิจัย

ระหว่างเดือนสิงหาคม 2557 - เดือนกุมภาพันธ์ 2558

ระยะที่ 1 ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม - 10 ตุลาคม 2557 สรรวจสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม และศึกษาบริบทในชุมชนบ้านแก้งใต้ ตำบลแก้ง อำเภอมะนัง จังหวัดมหาสารคาม

ระยะที่ 2 ระหว่างวันที่ 11 ตุลาคม – 15 พฤศจิกายน 2557 สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการถ่ายทอดทางสิ่งแวดล้อมศึกษา

ระยะที่ 3 ระหว่างวันที่ 16 พฤศจิกายน 2557 – 10 มกราคม 2558 การถ่ายทอดสิ่งแวดล้อมศึกษาและวัดประเมินผล

รูปแบบวิจัย

การส่งเสริมการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชนบ้านเก็งใต้ ตำบลเก็ง อำเภอมะนัง จังหวัดน่าน เป็นวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่มเป็นกลุ่มทดลองทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) เปรียบเทียบความรู้และทัศนคติก่อนและหลังการส่งเสริม (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2538 : 249)

ตารางที่ 3.1 แผนการวิจัย (One Group Pretest-Posttest Design)

กลุ่ม	ทดสอบก่อนส่งเสริม	ส่งเสริม	ทดสอบหลังส่งเสริม
E	T ₁	X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแผนการวิจัย

E คือ กลุ่มทดลอง (Experimental Group)

T₁ คือ การทดสอบก่อนการส่งเสริม (Per-test)

X คือ การส่งเสริมการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชนบ้านเก็งใต้ ตำบลเก็ง อำเภอมะนัง จังหวัดน่าน

T₂ คือ การทดสอบหลังการส่งเสริม (Post-test)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชนบ้านเก็งใต้ ตำบลเก็ง อำเภอมะนัง จังหวัดน่าน มีเครื่องมือในการดำเนินวิจัย ดังนี้

เครื่องมือถ่ายทอด

- 1) คู่มือการส่งเสริม เรื่องการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชน
- 2) แผ่นพับ เรื่อง เรื่องการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชน

เครื่องมือในการวัดและประเมินผล

- 1) แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจร
- 2) แบบวัดทัศนคติต่อการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้การส่งเสริมการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจร และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 สำรวจสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมและศึกษาบริบทชุมชน

- 1) ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความร่วมมือจากผู้ใหญ่บ้านบ้านเก็งใต้ สำรวจบริบทชุมชนและการเก็บรวบรวมข้อมูล

- 2) ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัย

มหาสารคาม เพื่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการ
สถานีปฏิบัติการบ้านแก้ง สถาบันวิจัยรุกขเวช
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขออนุญาตใช้พื้นที่
ในการส่งเสริม

3) การศึกษาบริบทชุมชนและสำรวจ
สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม

(1) ศึกษาบริบทชุมชนบ้านแก้งได้
โดยการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและประชาชนใน
ชุมชน เพื่อทราบถึงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

(2) นำข้อมูลที่ได้จากการ
สัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและประชาชนในชุมชนมา
ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อสรุปปัญหาด้าน
สิ่งแวดล้อมในชุมชนบ้านแก้งได้

4) จัดทำกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชน
ในพื้นที่เพื่อเข้าร่วมการส่งเสริมสมุนไพรพื้นบ้าน
โดยการประชาสัมพันธ์จากผู้นำหมู่บ้าน

ระยะที่ 2 สร้างและหาคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการถ่ายทอดทางสิ่งแวดล้อม ศึกษา

1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากตำรา
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางใน
การสร้างเครื่องมือถ่ายทอดทางสิ่งแวดล้อมศึกษา

2) จัดทำเครื่องมือถ่ายทอดทาง
สิ่งแวดล้อมศึกษาและเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา
เพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ

3) นำเครื่องมือถ่ายทอดทาง
สิ่งแวดล้อมศึกษาที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอ
ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาหา
ความเหมาะสมของใบความรู้ (IOC)

4) นำเครื่องมือถ่ายทอดทาง
สิ่งแวดล้อมศึกษาตรวจสอบความถูกต้องกับสาขา
สิ่งแวดล้อมศึกษา

ระยะที่ 3 กระบวนการถ่ายทอดทาง สิ่งแวดล้อมศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การส่งเสริมเพื่อถ่ายทอด ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา

การจัดการส่งเสริมการปลูก
สมุนไพรพื้นบ้านในชุมชน จัดขึ้น ณ สถานี
ปฏิบัติการบ้านแก้ง สถาบันวิจัยรุกขเวช
มหาวิทยาลัยมหาสารคามใช้เวลา 2 วัน มี 4
กิจกรรมส่งเสริม มีขั้นตอนในการส่งเสริมดังนี้

(1) การเตรียมความพร้อมของผู้เข้า
รับการส่งเสริมโดยการสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อ
การส่งเสริมเพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคยระหว่าง
ผู้เข้าร่วมการส่งเสริมและผู้วิจัย

(2) ให้ผู้เข้าร่วมการส่งเสริมทำการ
ทดสอบความรู้และทัศนคติก่อนการส่งเสริมโดยใช้
แบบทดสอบความรู้และแบบวัดทัศนคติที่
ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นแล้วนำไปตรวจให้คะแนน

(3) การถ่ายทอดความรู้เรื่อง
การส่งเสริมการปลูกสมุนไพรพื้นบ้านในชุมชน
โดยผู้วิจัยมีเทคนิคและวิธีการ ดังนี้

- เทคนิคการบรรยาย ให้
ความรู้เรื่องการส่งเสริมการปลูกสมุนไพรพื้นบ้าน
ในชุมชน โดยใช้แผ่นพับประกอบการบรรยาย

- เทคนิคการถาม ตอบ เพื่อ
เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมการส่งเสริมได้แสดง
ความคิดเห็นต่างๆ และจะได้ทราบถึงความสนใจของ
ผู้เข้าร่วมการส่งเสริม

-เทคนิคการสาธิตพื้นที่ตัวอย่างโดยผู้วิจัยนำผู้เข้าร่วมอบรมมาศึกษาดูแปลงสาธิตที่ผู้วิจัยได้จัดเตรียมไว้อยู่ภายในบริเวณสถานีปฏิบัติการบ้านแก้ง สถาบันวิจัยวลัยรุกขเวช มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2) เก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อสิ้นสุดการส่งเสริมตามที่กำหนดแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการวัดผลการประเมิน 2 ด้าน คือ ด้านความรู้และด้านทัศนคติของผู้เข้าร่วมหลังส่งเสริม (Posttest) กับประชาชนกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้แบบเดิมที่ใช้ทดสอบก่อนส่งเสริม และแบบวัดทัศนคติ แล้วนำไปตรวจให้คะแนนและนำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

กำหนดการการส่งเสริมการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชน มีระยะเวลาในการส่งเสริม 2 วัน ดังตารางที่ 3.2

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1) วิเคราะห์หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) วิเคราะห์ค่าความเปรียบเทียบก่อนและหลังการส่งเสริม

(1) การวัดผลด้านความรู้ จะเป็นการวัดผลก่อนและหลังการส่งเสริม โดยใช้แบบสอบถามความรู้เรื่อง การส่งเสริมการทำปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชน จำนวน 20 ข้อ มีตัวเลือกในการตอบ 3 ตัวเลือก คือ ก ข และ ค คะแนนเต็ม 20 คะแนน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ ตอบถูก กำหนดให้ 1 คะแนน ตอบผิด กำหนดให้ 0 คะแนน

ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ โดยแบ่งระดับความรู้ตามเกณฑ์ (สมพร ศรีโปฏก, 2543) ดังนี้

คะแนน ความหมาย

16.00 – 20.00 ความรู้อยู่ในระดับสูง

12.00 – 15.99 ความรู้อยู่ในระดับปานกลาง

0.00 – 11.99 ความรู้อยู่ในระดับต่ำ

(2) การวัดผลด้านทัศนคติ เป็นการวัดผลก่อนและหลังการส่งเสริมการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชน โดยใช้แบบวัดทัศนคติจำนวน 20 ข้อ มีตัวเลือกในการตอบ 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย

3 คะแนน คือ เห็นด้วย

2 คะแนน คือ ไม่แน่ใจ

1 คะแนน คือ ไม่เห็นด้วย

นำคะแนนที่ได้ไปหาค่าเฉลี่ย โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2532 : 111)

คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.00 หมายถึง ชาวบ้านมีทัศนคติในระดับเห็นด้วย

คะแนนเฉลี่ย 1.67 – 2.33 หมายถึง ชาวบ้านมีทัศนคติในระดับไม่แน่ใจ

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.66 หมายถึง ชาวบ้านมีทัศนคติในระดับเห็นไม่เห็นด้วย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย สถิติดังนี้

1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC)

3) สถิติเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการจัดกิจกรรม ได้แก่ paired t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

สรุปผลการวิจัย

การส่งเสริมการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชนบ้านเก็งใต้ ตำบลเก็ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษา เพื่อใช้เป็นกรอบสำหรับการอภิปรายผล ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการส่งเสริมการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชน เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อการส่งเสริมความรู้และทัศนคติต่อการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชน จากแบบทดสอบความรู้ แบบวัดทัศนคติ ซึ่งผู้เข้าร่วมการส่งเสริมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 19 คน เป็นเพศชาย จำนวน 11 คน ช่วงอายุของผู้เข้าร่วมส่งเสริมมีช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี ช่วงอายุ 21-40 ปี ช่วงอายุ 41 ปี ขึ้นไป อาชีพของผู้เข้าร่วมส่งเสริมส่วนใหญ่มีอาชีพ รับจ้างทั่วไป เกษตรกร และอื่นๆ

2. ผลการศึกษาและเปรียบเทียบความรู้และทัศนคติต่อการส่งเสริมการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชน ชาวบ้านมีคะแนนเฉลี่ยความรู้อยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X}=11.66$) และหลังการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชน ชาวบ้านมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ในระดับสูง ($\bar{X}=18.53$) ชาวบ้านมีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติอยู่ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X}=1.35$) และหลังการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชน ชาวบ้านมีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X}=2.73$) เมื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ ชาวบ้านมีความรู้หลังการส่งเสริม แสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชนบ้านเก็งใต้ ตำบล

เก็ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีผลทำให้ชาวบ้านมีความรู้และทัศนคติต่อเพิ่มมากขึ้น

อภิปรายผล

การส่งเสริมการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชนบ้านเก็งใต้ ตำบลเก็ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ได้ทำการส่งเสริมการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชน ผู้ศึกษาได้อภิปรายผล ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการส่งเสริมการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชน ในการส่งเสริมผู้วิจัยได้ให้ความรู้โดยการใช้ คู่มือประกอบกิจกรรมการส่งเสริม และแผ่นพับ มีเนื้อหาสมบูรณ์เหมาะสม อ่านเข้าใจง่ายซึ่งเป็นกระบวนการทางสิ่งแวดล้อมศึกษา และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เทคนิคการฝึกอบรมที่ใช้ในการส่งเสริม คือ เทคนิคการบรรยายชาวบ้านสามารถแสดงความคิดเห็นและถามตอบข้อสงสัยได้ตลอดการบรรยาย เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่างๆ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการส่งเสริมมีความรู้เพิ่มขึ้นตามทฤษฎีของ เกษม จันทรแก้ว (2540 : 142-145) ให้ความเห็นว่า สิ่งแวดล้อมศึกษาเป็นการให้การศึกษาเพื่อสร้างจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานของการทำงานของธรรมชาติ ระบบนิเวศ ความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม สาเหตุของการเกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำจากน้ำมือมนุษย์ รวมทั้งแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพูนศักดิ์ เจริญสุข (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาในเรื่องของสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรในชุมชนรวมทั้งบทบาทของวัดปลักไม้ลายในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ผลการศึกษา พบว่า วัดปลักไม้ลาย เป็นวัดที่มีบทบาท

มากต่อการปลูกสวนสมุนไพร เนื่องจากเจ้าอาวาส วัดรูปปัจจุบัน คือ พระอธิการสมนึกนาโถ ได้ เล็งเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ที่ชุมชนจะได้ จากสมุนไพร คือ การปลูกและการอนุรักษ์พืช สมุนไพร การการศึกษาส่งเสริมในเรื่องสมุนไพร การจัดการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพด้วยการอาบอบ นวดตัวด้วยสมุนไพรการอบรมให้ความรู้แก่ ประชาชน เรื่องสรรพคุณของสมุนไพรและยังสร้าง ประโยชน์และรายได้อย่างมาก ให้กับคนในชุมชน วัดปลักไม้ลายและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากพืช สมุนไพร ได้แก่ ยารักษาโรค ยาบำรุงต่างๆ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของโกวิท คงมี (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อ ความสำเร็จในการจัดการป่าชุมชนครั้งนี้ พบว่า ปัจจัย ที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการจัดการ ป่าชุมชนในระดับน้อย คือ อาชีพ การรับรู้ ข้อมูลข่าวสารด้านป่าชุมชน รายได้ สภาพภูมิประเทศ ของป่าชุมชน และประเภทของพื้นที่ป่าชุมชน สำหรับ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการจัดการ ป่าชุมชนในระดับปานกลาง คือ เพศ ภูมิลำเนาเดิม การประกวดป่าชุมชนดีเด่น ขนาดจำนวนของ คณะกรรมการป่าชุมชน การได้รับการฝึกอบรมด้าน ป่าชุมชน การได้รับการแนะนำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ ป่าไม้ การได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากหน่วยงาน ภาครัฐ และการได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากภาคเอกชน หรือ องค์กรพัฒนาเอกชนสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากภาคเอกชน หรือ องค์กรพัฒนาเอกชน การได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ และการได้รับคำแนะนำ ปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ตามลำดับ หมู่บ้านที่มี ระดับความสำเร็จในการจัดการป่าชุมชนสูงสุด 3 ระดับ คือ บ้านบึงเจริญ บ้านบ่อทราย และบ้านเนิน ม่วง พัฒนาตามลำดับ การขอสนับสนุนของชุมชนใน

การจัดการป่าชุมชนส่วนใหญ่ ได้แก่ ความต้องการ ด้านกล้าไม้ อุปกรณ์การป้องกันรักษาป่า การจัด ฝึกอบรมด้านป่าชุมชน และป้ายโครงการป่าชุมชน หรือป้ายแนวเขตป่าชุมชน ในขณะการขาด งบประมาณในการบริหารจัดการป่าชุมชน การ ลักลอบตัดไม้และเก็บหาของป่าและการบุกรุกพื้นที่ ชุมชน ที่เป็นปัญหาอุปสรรคหลักในการบริหารจัดการ ป่าชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี

2. ผลการศึกษาและเปรียบเทียบความรู้ และทัศนคติต่อการส่งเสริมการปลูกสมุนไพร พืช ทยายใจในชุมชน

2.1 ชาวบ้านมีความรู้ก่อน การ จัด กิจกรรมการส่งเสริมการส่งเสริมการปลูกสมุนไพร พืช ทยายใจในชุมชน อยู่ในระดับต่ำ และหลังการ ส่งเสริมการปลูกสมุนไพร พืช ทยายใจในชุมชน อยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมการ ปลูกสมุนไพร พืช ทยายใจในชุมชนบ้านเก็งได้ ต่าบลเก็ง อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม มีผลทำ ให้ชาวบ้านมีความรู้เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้อาจ เนื่องมาจากกระบวนการฝึกอบรมและเอกสาร ประกอบการจัดกิจกรรมได้ผ่านการสร้างอย่างเป็น ขั้นตอนและผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ ปรึกษาอย่างถูกต้อง และความสนใจของแต่ละ บุคคลในการร่วมกิจกรรมซึ่งกิจกรรมการส่งเสริม การปลูกสมุนไพร พืช ทยายใจในชุมชนเป็นการจัด กิจกรรมที่มุ่งให้ชาวบ้านเกิดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการปลูกสมุนไพร พืช ทยายใจและ ชาวบ้านสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้และสามารถ ทำให้เกิดความยั่งยืนได้ในอนาคต ตามทฤษฎีของ เกษม จันทรแก้ว (2540 : 30) สิ่งแวดล้อมศึกษา เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาดังอย่างยั่งยืน เพราะ สิ่งแวดล้อมศึกษาจะพัฒนาประชากรของโลก ให้มี ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความสำคัญ และการ

ทำงานของโลก และจะช่วยเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์ต่อข้อปฏิบัติที่ว่า โลกเป็นของเรา ให้กลับเป็นการปฏิบัติที่ว่าเราเป็นของโลกต้องมีหน้าที่ดูแลโลก เลิกพฤติกรรมที่กอบโกยผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติมาเป็นผู้ดูแล รับผิดชอบ รู้คุณค่า และรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ซึ่งจะนำมาสู่คุณภาพชีวิตสอดคล้องกับแนวคิดของ ลัดดาวัลย์ กัณหาสุวรรณ (2534 : 3-9) ให้ความหมายว่า สิ่งแวดล้อมศึกษาเป็นกระบวนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดค่านิยมในการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และให้รู้เกี่ยวกับแนวคิดหลักเพื่อพัฒนาทักษะและเจตคติให้เข้าใจซาบซึ้งถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมและฝึกให้รู้จักการตัดสินใจให้มีการแสดงออกที่เหมาะสมเกี่ยวกับประเด็นขัดแย้งในเรื่องคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นิจพร มาจันทร์ (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการป่าชุมชนต้นแบบ กรณีศึกษา : ป่าชุมชนโคกหินลาด และป่าชุมชนโคกใหญ่ ของจังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า สภาพภูมิประเทศของป่าชุมชนโคกหินลาด อำเภอเมือง และป่าชุมชนโคกใหญ่ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดมหาสารคาม มีสภาพเป็นป่าโคก ป่าเต็งรัง มีการจัดการป่า มองเห็นความแตกต่างกันของการใช้ประโยชน์ในการเข้าถึงและปกป้องทรัพยากรธรรมชาติ โดยอาศัยโครงสร้างทางอำนาจด้านเศรษฐกิจการเมือง และอำนาจของชุมชนในการจัดการ ด้านการมีส่วนร่วมและด้านองค์ความรู้ และภูมิปัญญาชาวบ้านพบปัญหาการจัดการป่าโดยรวมระดับมาก และรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการป่า PHAKOKS MODEL โดยสรุป หลังการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ประชาชนรอบป่ามีความรู้ เจตคติและการมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ สุกิจ ไชยชมพู (2555 :

60) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรค โดยใช้สูตรคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR-21) คือ ความรู้เกี่ยวกับการใช้สมุนไพรรักษาโรค ($R=0.864$) ผลการศึกษา พบว่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.835, 0.897, 0.772, 0.802 และ 0.874 ตามลำดับ กรรมการจริยธรรมสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที่วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันซึ่งสอดคล้องกับปรีชา ยิ่งงามแก้ว (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมปลูกป่า ตำบลหนองอ้อ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษา พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติฯ ในระดับปานกลาง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติฯ โดยรวมและปัจจัยทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ข้อเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้าไปประชาสัมพันธ์ชี้แจงข่าวสารโครงการฯ ให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบ ควรศึกษาเรื่องระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีส่วนร่วมของชุมชนที่มีส่วนเสียโดยตรงกับโครงการฯ

2.2 ชาวบ้านมีทัศนคติก่อน การจัดกิจกรรมการส่งเสริมการส่งเสริมการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชน อยู่ในระดับไม่เห็นด้วย และหลังการส่งเสริมการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชน อยู่ในระดับเห็นด้วย แสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชนบ้านแก้งใต้ ตำบลแก้ง อำเภอเมือง จังหวัด

มหาสารคาม มีผลทำให้ชาวบ้านมีทัศนคติต่อเพิ่มมากขึ้นทั้งนี้เนื่องจาก การจัดกิจกรรมการส่งเสริมการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชน มุ่งเน้นให้ชาวบ้านมีทัศนคติต่อการ ปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชน เช่นการแสดงความคิดเห็น และการชี้ประเด็นปัญหา การตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การได้รับประโยชน์ตามทฤษฎีของบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2523 : 113) การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทำให้เกิดขึ้นได้โดยการสร้างสถานการณ์ให้เกิดการมีส่วนร่วมในกลุ่มบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะกลุ่มที่บุคคลมีส่วนร่วมและกลุ่มที่เขาต้องการร่วมด้วยมีผลต่อทัศนคติของบุคคลเป็นอย่างมากการมีส่วนร่วมในการอภิปรายและการตัดสินใจของกลุ่มจะช่วยแก้ไขการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงทัศนคติใหม่ถ้ากลุ่มตัดสินใจที่จะยอมรับทัศนคติสอดคล้องกับแนวคิดของเกษม จันทรแก้ว (2552 : 2) ให้ความหมายว่า สิ่งแวดล้อมศึกษาเป็นกระบวนการเป็นกระบวนการที่ทำให้ประชากรโลกมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม มีความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม มีทักษะบ่งชี้และการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดค่านิยมในทัศนคติในความรับผิดชอบเกิดขึ้น ความซาบซึ้งถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม และก่อให้เกิดความห่วงใยพร้อมที่จะลงมือปฏิบัติป้องกันแก้ไขปัญหาสีสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งผลให้เกิดความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อเนื่องยาวนานทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลกซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาและสอดคล้องกับการศึกษาของจิราภรณ์ พวงสมบัติ (2547 : 12) ได้ศึกษาโครงการพิเศษนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อสำรวจความรู้

เบื้องต้น การยอมรับและทัศนคติ ของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการใช้สมุนไพร พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อ สมุนไพร แสดงความคิดเห็นว่าสมุนไพรมีรสชาติไม่พึงประสงค์รูปแบบของสมุนไพรไม่น่าใช้และหาซื้อยาก สำหรับรูปแบบสมุนไพรที่กลุ่มตัวอย่างอยากให้มีการผลิตมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ยาแคปซูลครีมและเจล ตามลำดับและสอดคล้องกับงานวิจัยโลธร ผาโคตร และคณะ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชนต่อการปลูกไม้ยางนาในจังหวัดมหาสารคาม พบว่าประชาชนมีทัศนคติต่อความสำคัญ และประโยชน์ของการปลูกต้นยางนา ร้อยละ 43.51-91.0 ต่อปัญหาและอุปสรรคของการปลูกต้นยางนา ร้อยละ 19.65-75.96 ต่อวิธีการปลูกต้นยางนา ร้อยละ 42.46-90.18 และต่อโครงการยางนาคืนถิ่น ปี 2550 - 2551 ร้อยละ 52.11-74.04 ซึ่งสอดคล้องกับสุกิจ ไชยชมพู (2555 : 60) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการใช้สมุนไพรรักษาโรค เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรค โดยใช้สูตรคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR-21) คือ ทัศนคติต่อการใช้สมุนไพรรักษาโรค การใช้สมุนไพรในการชีวิตประจำวัน แหล่งสมุนไพรที่นำมาใช้ได้สะดวก พบว่า ความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.835, 0.897, 0.772 , 0.802 และ 0.874 ตามลำดับ กรรมการจริยธรรมสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1) ควรมีการสนับสนุนการปลูกฟ้าทะลายโจรเพื่อเป็นอาชีพในชุมชนเนื่องจากสมุนไพรฟ้าทะลายโจรสามารถใช้รักษาโรคได้ เช่น ทำเป็นวัตถุดิบแห่งจัดจำหน่ายให้แก่ร้านขายยาไทย เพื่อนำไปผลิตเป็นยาแคปซูลฟ้าทะลายโจร
 - 2) มีการนำเครื่องมือถ่ายทอดความรู้ คือ คู่มือการส่งเสริม แผ่นพับความรู้ ที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้มาเผยแพร่แก่บุคคลทั่วไปได้ศึกษา
2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป
 - 1) ควรมีการศึกษาปัจจัยในด้านอื่นๆ ที่มีผลเกี่ยวกับความรู้ในการส่งเสริมการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจร
 - 2) ควรพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษากการส่งเสริมทั้งที่เป็นเชิงบวกและเชิงลบ ว่าปัจจัยใดที่สามารถส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคกระบวนการส่งเสริมเพื่อให้เกิดการพัฒนาของงานวิจัยครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เกษม จันทร์แก้ว. (2540). *หลักการสิ่งแวดล้อมศึกษา*. กรุงเทพฯ. ภาควิชาอนุรักษวิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- _____. (2552). *หลักการสิ่งแวดล้อมศึกษา*. กรุงเทพฯ. ภาควิชาอนุรักษวิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- คณะกรรมการหมู่บ้านกิ่งใต้. (2557). *แผนชุมชนบ้านกิ่งใต้ ตำบลกิ่ง อำเภอมะนัง จังหวัดมหาสารคาม*, มหาสารคาม.
- จิราภรณ์ พวงสมบัติ. (2547). *โครงการพิเศษการวิจัยเชิงสำรวจที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อสำรวจความรู้เบื้องต้น* วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชโลธร ผาโคตร. (2552). *ทัศนคติของประชาชนต่อการปลูกต้นไม้ยางนาในจังหวัดมหาสารคาม*. วท.ม. สิ่งแวดล้อมศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พูนศักดิ์ เจริญสุข. (2544). *โครงการสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรในชุมชน*. นครปฐม : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ฟ้าทะลายโจร. (2553). [ออนไลน์]. ได้จาก : http://www.rspgorth/plants_data/herbs/herbs_07_8.htm [สืบค้นเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2557].
- ลัดดาวัลย์ ถิ่นสุวรรณ. (2534). “การแก้ไขปัญหาสังแวดล้อมด้วยสิ่งแวดล้อมศึกษา” วารสารการวิจัยเพื่อการพัฒนา ฉบับที่ 15, 111-116.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ศูนย์บริการวิชาการและฝึกอบรม. (2555). *การพัฒนางานสมุนไพรและการแพทย์แผนไทย*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมบัติ อัมระภา. (2557). *การพัฒนางานสมุนไพรและการแพทย์แผนไทย*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์. (2552). [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://www.cri.or.th/en/20090729.php> [สืบค้นเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2557].
- สุกิจ ไชยชมพู่. (2555). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรคของประชาชนในเขต 11 กระทรวงสาธารณสุขวารสารเกื้อการุณย์ ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2555*.

การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าสำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม